

**NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
KÖZGYŰLÉSÉNEK**

5/2015. (I. 29.) számú

határozata

**a Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság
2014. második félévben végzett tevékenységéről szóló beszámoló elfogadásáról**

A Közgyűlés

az előterjesztést megtárgyalta, és a Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság 2014. második félévben végzett tevékenységéről szóló beszámolót elfogadja.

k.m.f.

Dr. Kovács Ferenc
polgármester

Dr. Szemán Sándor
címetes főjegyző

Erről értesülnek:

- 1./ A Közgyűlés tagjai
- 2./ A címetes főjegyző és a Polgármesteri Hivatal belső szervezeti egységeinek vezetői
- 3./ Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság tagjai

**A Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság beszámolója a 2014. év második félévében
végzett tevékenységéről**

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, valamint a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet alapján 2013. évben létrehozta a Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottságot, továbbá elfogadta a Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzatát. Az Értéktár megalkotásának célja az országos és helyi értékek tudatosítása, számbavétele és védelmének biztosítása.

A Közgyűlés 256/2013. (XI.28.) számú határozatával a Települési Értéktár Bizottság tagjai megválasztásra kerültek, valamint a Közgyűlés elfogadta a Települési Értéktár Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzatát.

A Bizottság tagjai: Dr. Ulrich Attila történész, a Kállay Gyűjtemény vezetője, Mogyorós Judit turizmusszakértő, a Nyírség Turizmusáért Egyesület elnöke és Dr. Nagy Éva irodalmár, a Bessenyei György Irodalmi és Művelődési Társaság elnöke.

Az alakuló ülésre 2014. március 6-án került sor Jászai Menyhért Alpolgármester Úr jelenlétében. A Bizottság Dr. Ulrich Attilát választotta meg a Települési Értéktár Bizottság elnökének és megfogalmazta a legfontosabb feladatokat, a működéssel kapcsolatos tennivalókat:

- Fontos feladat a települési értékek azonosítása, a települési értéktár létrehozásával és annak gondozásával, valamint az adatoknak a Megyei Értéktárba történő megküldésével kapcsolatos feladatok ellátása. A Települési Értéktárba felvett nemzeti értékek bekerülhetnek a Megyei Értéktárba, onnan pedig a Magyar Értéktárba, majd végső állomásként a Hungarikumok Gyűjteményébe.
- A város vezetése és a bizottság fontos feladatának tartja, hogy a város lakói megismerjék a bizottság munkáját, feladatát, egyben kéri a település polgárait, hogy javaslataikkal folyamatosan bővítsék a Települési Értéktárat, hiszen a megőrzött értékek hozzájárulnak a hagyományok ápolásához, a magyarságtudat megőrzéséhez.
- A helyi médiumokban tájékoztatjuk az érdeklődőket az értéktár munkájáról.

- A Bizottság döntéseit és az aktualitásokat a www.nyiregyhaza.hu honlapon tekinthetik meg az érdeklődők.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 2014. október hó 22-én megtartott ülésén Dr. Ulrich Attilát a nem a képviselő-testület tagjai közül megválasztott főállású alpolgármesternek választotta meg. Dr. Ulrich Attila az alpolgármesteri tisztség mellett már nem tudta ellátni a tagsággal és az elnöki tisztséggel járó feladatokat, ezért a Közgyűlés 233/2014 (XI.27.) számú határozata alapján az új tag Kujbusné Dr. Mecsei Éva főlevéltáros, a Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárának igazgatója lett. A fentiekben leírt személyi változások miatt módosult a Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzata I/4. pontja.

A Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság 2014. december 10. napján tartott ülésén Kujbusné dr. Mecsei Évát választotta meg a bizottság elnökének. A Bizottság több feladatnak igyekszik megfelelni a továbbiakban is. Legfőbb cél az, hogy a nyíregyházi lakosság minél szélesebb körben ismerje meg magát a törvényt, annak hátterét és fontosságát, illetve felhasználóbaráttá tett űrlapon jelöljön is a helyi értékekből. Ebbe az értékteremtő munkába a Bizottság szeretné bevonni a civil szervezeteket is, és ennek érdekében a jövőben többek között egy kerekasztal megbeszélés keretében szeretné tájékoztatni a civil szervezetek képviselőit a Bizottság munkájáról és a Nyíregyházi Települési Értéktár fontosságáról.

A Nyíregyháza területén található, illetve az itt létrehozott nemzeti értékek felvételét a települési értéktárba bárki írásban kezdeményezheti a polgármesterhez címzett javaslatában.

A javaslatot a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete szerint kell elkészíteni és elektronikus úton vagy postai út esetén elektronikus adathordozón mellékelve kell benyújtani.

A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a) a javaslattevő adatait,
- b) az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték adatait,
- c) az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképét vagy audiovizuális-dokumentációját,
- d) a Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumokat, valamint

e) szakértő, illetve szakmai vagy civil szervezet támogató, vagy ajánló levelét.

A polgármester a hozzá benyújtott javaslatokat átadja a Települési Értéktár Bizottságnak. A Bizottság a javaslatokat megvizsgálja az alábbi szempontok szerint:

- a javaslat megalapozottsága,
- jogszabálynak való megfelelés.

Ezt követően a Bizottság dönt a Települési Értéktárba történő felvételről, a hiánypótlásról vagy a javaslat felvételének elutasításáról és döntéséről a javaslattevőt írásban értesíti.

Az Értéktár Bizottság működésének második félévében két ülést tartott és megalakulása óta 16 javaslatról döntött. A Bizottság határozata alapján 2015. január 06. napjáig összesen 16 helyi érték került felvételre a Nyíregyházi Települési Értéktárba, melyek a www.nyiregyhaza.hu honlapon megtekinthetők. A Bizottság a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően a nemzeti értékek adatait továbbküldte a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Értéktárba.

A Szervezeti és Működési Szabályzat alapján a bizottság félévente, legkésőbb a félévet követő hónap utolsó napjáig köteles működéséről beszámolni a Közgyűlésnek.

A Korm. rendelet 3. § (2) bekezdése szerint az értéktár bizottság működéséhez és feladatainak ellátásához szükséges pénzügyi, tárgyi és ügyviteli feltételeket a helyi önkormányzat maga biztosítja.

A Bizottság szakmai munkájának segítésére és támogatására Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata pályázatot nyújtott be 2015 januárjában a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, kutatásának, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatására történő kiírásra.

A pályázat elnevezése: Nyíregyháza helyi értékeinek nemzeti értékévé válása

A helyi értékek felismerése, felismertetése, értéktárba vétele és annak népszerűsítése szakmai felkészültséget igényel. Ebben nyújtana segítséget a pályázat támogatásával az a szakértő team, amely tapasztalati tudására alapozva hasznos információkkal, ötletekkel, tanácsokkal alapozná meg a további munkát.

A Bizottság nem csak az értékfeltárásért és nyilvántartásba vételért, hanem az alakuló Értéktárért is felelős. Fontos feladatának tartja az értékőrzést abban a tekintetben is, hogy a városlakók szerint kiemelkedő, Nyíregyházára jellemző, az itt kialakult közösség identitását erősítő értékelemek a város arculatához illeszkedően, az értékhez méltó módon és formában jelenjenek meg.

Az értékőrzés küldetéstudatát erősíti az is, hogy a Földművelésügyi Minisztérium és a Hungarikum Bizottság által a helyi értéktárakra 2014. december 15-én kiírt pályázaton csak azok a civil szervezetek, gazdálkodó egységek vehetnek részt, akiket a helyi bizottságok támogatnak. A Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottságot négy pályázó kereste meg. Mindannyian megkapták a támogatói nyilatkozatot, hiszen olyan projekt megvalósítására vállalkoznának, amelynek során különböző célközönséget érintően, változatos módszerekkel és formában mutatnának be egy csokrot a nyíregyházi értékek közül. Ezzel is ráirányíthatnák a figyelmet a törvényre, a helyi Bizottság létezésére, munkájára, az értékmentésre motiváló törekvésekre, a körülöttünk lévő, figyelemre méltó környezetre, a múltunkat reprezentáló épületekre, a kiemelkedő teljesítményekre, a város hírnevét öregbítő intézményekre, rendezvényekre.

A Települési Értéktár Bizottság 2014. május 15-én és a 2015. január 06-án tartott ülésén az alábbi javaslatokat vette fel a Települési Értéktárba:

1. Bessenyei szobor (Nyíregyháza első köztéri szobra): 115 évvel ezelőtt, 1899. május 9-én avatták fel Nyíregyháza első köztéri szobrát, a Bessenyei-szobrot a megyeháza előtti parkban. Kallós Ede alkotása ma is az ország egyik legszebb író- szobra. A szobor felállítását előkészítő munkálatok, majd az országos érdeklődést kiváltó nagyszabású avatási ünnepély és ünnepségsorozat fő szervezője az alig másfél éve megalakult Bessenyei Kör volt. A szobor áthelyezésére a Jósza András Múzeummal szemben lévő - akkor Dessewffy, ma - Bessenyei térre 1928 nyarán került sor.

2. Bokortanyák: Nyíregyházát körülölelő bokortanyák egész Magyarországon egyedülállóak. Ilyen településszerkezettel és tanyaszerkezettel ma már alig találkozunk, ez a nyíregyházi tirpákság egyik nagy kulturális öröksége. A bokortanyák szerkezetének megőrzése az itt lakók fontos feladatai közé tartozik.

3. Nyíregyházi Cantemus Kórus: 1975-ben alakult meg a Kodály Zoltán Általános Iskolában a Cantemus Gyermekkar, amely a vidéki kórusok között hihetetlenül nagy ívű karriert futott be. Azóta már a Cantemus család tagja a Pro Musika Leánykar, a Cantemus Vegyeskar is. A Cantemus sok nemzetközi elismerés tulajdonosa, Nyíregyháza egyik büszkesége.

4. Nyírség Néptáncgyűttes: Az Együttes 1974-ben alakult meg Nyíregyházán. Célja a Kárpát-medencei magyarság népi hagyományainak és tánc kultúrájának minél szélesebb körben való megismertetése. Többszörös „Ki mit tud” győztes, több nemzetközi díj tulajdonosa, és rendelkezik a legmagasabb hazai táncminősítéssel is.

5. Sóstógyógyfürdő, mint gyógyhely: A nyíregyházi fürdőkultúra közel évszázados múltra tekint vissza, minden szolgáltatásával együtt. A Sóstó egyik igen fontos elemét képező Gyógyfürdők az utóbbi években jelentős fejlődésnek indult, amit nemcsak az egyre növekvő látogatottság, hanem az egyre magasabb színvonalú szolgáltatás-kínálat is mutat. Ennek a folyamatnak egyik kulcseleme, vízének gyógyvízzé való nyilvánítása.

6. Sóstói Múzeumfaló: A Sóstói Múzeumfaló tervezése 1964-ben kezdődött, az építő munkálatok elindulására azonban csak 1970-ben került sor. A múzeumfaló első része 1979-ben öt berendezett parasztportával nyílt meg a látogatók előtt. Azóta a 7 és fél hektáros terület beépült, és már több mint 80 építmény képviseli Északkelet-Magyarország sokszínű népi építészetét. Az épületek túlnyomó többsége eredeti, ami azt jelenti, hogy egykori helyszínükről pontos felmérések alapján történt meg az áttelepítésük.

A Sóstói Múzeumfaló hazánk legnagyobb regionális szabadtéri múzeuma.

7. Sóstó Zoo, Sóstói Állatkert

A nyíregyházi Állatkert, már több mint egy évtizede városunk egyik büszkesége. Folyamatosan fejlődik, újabb és újabb attrakciókkal jönnek elő, a nyíregyházi turizmus egyik jelképe.

8. Szabolcs Néptáncgyűttes

A Szabolcs Néptáncgyűttes immáron 56 éve van jelen Nyíregyháza Kulturális életében, több díj tulajdonosa, megyei és országos hírnévvel rendelkezik. „Kiváló Együttes” címük jelzi szakmai elhivatottságukat és munkájuk minőségét. Emellett több nemzetközi verseny győztese.

9. Tírpák népi építészet

Nyíregyházát körülvevő tanyavilágból sajnos lassan kikopik az egykori tírpák hagyományrendszer, így a népi építészet is. Ennek megóvása és folyamatos ellenőrzése az itt lakó utódoknak az egyik legfőbb kötelessége.

10. Krúdy Gyula irodalomtörténeti munkássága:

Krúdy Gyulára már életében büszke volt szülővárosa. Bár Krúdy nagyon korán elkerült innen, a szülőváros mindig magáénak vallotta őt. Mikor nehéz anyagi körülmények között élt, jelentős megbízatásokkal igyekezett segíteni rajta, betegsége idején, a 20-as évek végén pedig tekintélyes összegű segélyben részesítette. Katona Béla az első nyíregyházi irodalmár, akit igazi Krúdy-kutatónak tekinthetünk, az elkészült tanulmányainak gyűjteményét „Az élő Krúdy” címmel 2003-ban jelentette meg városunk. Nyíregyházán sétálva számtalan Krúdy Gyulához kapcsolódó emléktáblára, szoborra, épületre találhatunk.

11. Szikora Tamás festőművész munkássága

Szikora Tamás 1943-2012 nyíregyházi születésű festőművész volt. Sikerült az ország legjobb festői közé felküzdeni magát, külföldön is elismertséget szerzett. Egy évig Párizsban dolgozott egy francia művészeti alap támogatásával, meghívott tanár az Iparművészeti, majd a Képzőművészeti Főiskolán. 1994-ben megkapta a Munkácsy-díjat, 2010-ben Érdemes Művész. Sosem felejtkezett meg szülővárosáról, rendszeresen látogatott haza, 1997-ben a Korona Szálló Dísztermében muráliát készített.

12. 4 for Dance táncegyüttes eredményei, koncepciója

A 4 for Dance 2004-ben alakult azzal a céllal, hogy az általuk nagy tiszteletben tartott magyar néptánc autentikus elemeit virtuóz ritmusjátékokkal tegyék még izgalmasabbá, s így egy önálló stílust hozzanak létre. A csapat népszerűsége azóta is töretlen, hiszen a 4 for Dance értéket közvetít, kultúrát táplál, és mindezeket a mai kor szellemében, sok humorral fűszerezi.

13. Bárány Frigyes művészeti tevékenysége : Bárány Frigyes, a nemzet kiváló művésze idén ünnepelte pályájának 55 éves jubileumát. A közönség számos filmben, tévéjátékban és emlékezetes színházi előadásokban, sokféle szereposztásban láthatta tehetségéből, műveltségéből, kifinomult művészi érzékenységéből fakadó kiemelkedő színészi teljesítményét. 1980 óta Nyíregyházán él, és 1981-től a Móricz Zsigmond Színház művésze, a

mai napig is játszik „örökös tagjaként” a színháznak. Ma már nyíregyházinak vallja magát, és a város, a megye is büszke nevezetes színészére. Több mint 30 éves művészi tevékenysége e városhoz köti, ahol ismerik és szeretik. Színészi pályája, művészi teljesítménye, emberi tartása például szolgálhat mások számára is, hogy az ország keleti felében is kultúraszzerető közönség várja őket.

14. Hősök temetője: Az első világháború kitörését követően, 1914 végén, Nyíregyházán egy kórházat létesítettek a frontról hazatérő sebesült katonák ellátására. A különböző járványok elterjedésének megakadályozására is hivatott, barakkrendszerű megfigyelő kórházban 1915-ben már 2700 katona ellátását végezték. Az elhunytakat a kórház mellett kialakított temetőben hantolták el. 1916-ban a temető hivatalosan a Hősök temetője nevet kapta.

A két világháború közötti időben halottak napján (november 2-án) gyertyákat gyújtottak az elhunytak sírjai fölött. 1924-ben a Magyar Országgyűlés törvénybe iktatta a Hősök emlékűnnepét, amely május hónap utolsó vasárnapját a hősi halottak emlékének szentelte. 1925-től a Hősök napi megemlékezések egyik helyszíne volt a Hősök temetője, ahová két emlékjelet is állítottak az elhunytak tiszteletére.

A második világháború után a temetőt bezárták és a város csak a legszükségesebb fenntartási munkálatokat végeztette el. Ez idő alatt azonban a síremlékek állaga romlott, az emlékjeleket pedig megrongálták.

1989-től a temető gondozásában, a sírok rendbetételében, az emlékjelek kijavításában és a megrongálódott sírkövek kicserélésében a város mellett nagy szerepet vállalt a Nyíregyházi Városvédő Egyesület majd a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Vállalat. A temetőt újra látogathatóvá tették és a felelevenített Hősök napi ünnepi megemlékezések egyik helyszíne is a temető lett.

2007-től a Temetkezési Vállalat halottak napján gyertyagyújtásokat szervez a temetőbe, amelyet az első világháború kirobbanásának 100. évfordulója alkalmából felújított, több síremléket kicserélt és az emlékhely rangjához méltó, új díszkaput készíttetett.

A temetőben található 2378 sírkő alatt 14 nemzet katonája alussza örök álmát: bosnyák, cseh, horvát, lengyel, magyar, montenegrói, német, olasz, orosz, osztrák, román, szerb, szlovén és ukrán. A Hősök temetője 1997 óta helyi védettséget élvez. Az első világháború kirobbanásának 100. évfordulója alkalmából felújított, új kaput kapó sírkert olyan értéke a városnak, amely a Hősök napi megemlékezésekhez és a halottak napi gyertyagyújtásokhoz méltó színteret biztosít, méltó arra, hogy bekerüljön a települési értéktárba.

15. Dr. Eisert Árpád úttörő szívsebészeti tevékenysége Nyíregyházán

Az alábbi műtéteket első ízben végzett el hazánkban Dr. Eisert Árpád:

1. Pericarditis constrictiva tbc. (páncélszív) miatti sikeres műtét
2. Aortaisthmus-stenosis műtét
3. Elektív (előre eltervezett) műtét egy mitralis stenosisos betegen, megelőzve sok más, fejlettebb egészségüggyel rendelkező európai országot is.

16. Nyíregyházi Evangélikus Nagytemplom:

Az Evangélikus Nagytemplom Nyíregyháza legrégebbi műemléke, emellett az egyetlen barokk műemlék a városban. A békéscsabai után hazánk második legnagyobb evangélikus temploma. A 18. sz. végén az újraterlepített város lakosságának döntő többségét adó, közel 5000 lelket számláló gyülekezet tagjainak saját vagyonából hitéletének monumentális épületet emelt, ami generációkon keresztül büszkeséggel töltött el a közösséget. A gyülekezeti tagok a nemcsak pénzbeli adományokkal segítették a munkát, hanem kezükkel építették a templomot. a gazdák hordták Bodrogkeresztúrból a követ és Dobsináról a zsindelyt.

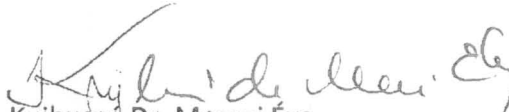
Az evangélikus gyülekezet napjainkban kis közösséget alkot Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, hiszen csak Nyíregyházán, az egykori nyíregyházi tanyabokrok egyesülésével létrejött településeken (nagyecserkeszen és Nyírtelken) és a szatmári Kölcsén működik lutheránus közösség. A templom szimbolizálja a városalapító evangélikus szlovák telepesek alázatos munkáját, amellyel Nyíregyházát virágzó mezővárossá tették. Ma az Evangélikus Nagytemplom nemcsak több mint 8000 főt számláló nyíregyházi gyülekezet, hanem minden városunkbeli polgár közös kincse, a városkép emblematikus eleme, harangjátéka az elcsendesülésre, az ősök előtti tiszteletadásra szólít fel minket.

A Bizottság feladata, hogy 2015-ben megtalálja a kommunikáció csatornáit a városlakókhoz és segítségükkel, javaslatukkal újabb elemekkel gazdagítsa az Értéktárat, ezáltal is erősítve a városhoz kötődés szálait.

A Nyíregyházi Települési Értéktárba felvett nemzeti értékek

Sorsz.	Nemzeti értékek megnevezése:	Javaslatot benyújtotta:
1.	Bessenyei-szobor	Dr. Nagy Éva
2.	Szikora Tamás festőművész alkotásai	Szikora Péter
3.	Szabolcs Néptáncgyűttes munkásság	Dr. Ulrich Attila
4.	Tirpák népi építészet	Kertész Tünde Fruzsina
5.	Sóstó ZOO (állatpark)	Riczu Éva
6.	Bokortanyák	Hajzer Gabriella
7.	Sóstói Múzeumfalu	Dr. Ulrich Attila
8.	Nyíregyházi Cantemus Kórus	Nyírség Turizmusáért Egyesület
9.	Krúdy Gyula irodalomtörténeti munkássága	Nyírség Turizmusáért Egyesület
10.	4 for Dance Együttes	Vilikó Réka
11.	Sóstógyógyfürdő, mint gyógyhely	Dohanics László
12.	Nyírség Néptáncgyűttes	Dr. Ulrich Attila
13.	Bárany Frigyes művészeti tevékenysége	Dr. Nagy Éva
14.	Hősök temetője	Ilyés Gábor
15.	Dr. Eisert Árpád úttörő szívsebészi tevékenysége Nyíregyházán	Dr. Kürhner Éva
16.	Nyíregyházi Evangélikus Nagytemplom	Bánszki Hajnalka

Nyíregyháza, 2015. január 16.

 Kujbusné Dr. Mecsei Éva
 Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság
 elnöke